

Колесник А.Г.(Одеса, Україна)

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА- ФАХІВЦЯ

У тезах обґрунтовано значення професійного самовизначення цілеспрямованого, здатного до безперервного саморозвитку педагога - фахівця, як необхідного показника компетентності майбутнього спеціаліста, конкурентоспроможного на ринку праці.

Kolesnik A. G.(Odessa, Ukraine)

PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION OF FUTURE TEACHERS – SPECIALIST

The thesis has substantiated the value of professional self-motivated, capable of continuous self-development of the teacher - specialist, as a necessary measure of competence of future specialists, competitive on the labour market.

Перехідний етап економіки зумовив відхилення в системі професійних цінностей: сучасна людина (особливо молода), яка вступає в ринкові відносини, прагне добитися матеріального благополуччя найкоротшим шляхом. Необхідність виживання змушує зрадити своє покликання та обрати таку професію, оволодіння якою принесе більші матеріальні можливості. Тобто існує сильна мотивація оволодіння "прибутковою" професією, але як часто в молодій людині немає необхідних для цього особистісних якостей. Спостерігається також протиріччя між мотивацією вибору професії та можливістю оволодіти нею.

Від сучасного спеціаліста вимагається високий рівень професіоналізму, бездоганна якість виконуваної роботи, а також постійне підвищення власної конкурентоспроможності на ринку праці.

В сучасний час проблема підготовки висококваліфікованих спеціалістів набуває все більшого значення. Суспільство пред'являє випускнику вузу, особливі вимоги, серед яких важливе місце займають високий професіоналізм, активність і творчість. Саме тому завдання виявлення особистісних

особливостей, основних тенденцій, своєрідності професіоналізації на етапі навчання у вузі стає більш актуальним. З іншого боку, увагу до проблеми професійного самовизначення викликано природною для молодих людей потребою знайти своє місце в житті. На цьому тлі особливого значення набуває дослідження професійного самовизначення студентства як особливої вікової й соціальної групи. З'являється необхідність вдосконалювання професійної підготовки педагогів, які повинні бути творчими професіоналами, що вміють розробляти й реалізовувати різноманітні програми навчання, працювати в освітніх установах різного типу.

Аналіз різних концептуальних моделей професійного самовизначення дозволяє виділити два основних підходи до даної проблеми.

Перший зводить досліджуваний процес до вибору професії й підготовки до цього вибору (диференційно-діагностичний підхід Ф.Парсона, типологічні концепції Е. Шпрангера, Д. Голланда, напрямок теорії рішень Х.Тома, Т. Ривса, Д. Тиддемана).

Другий підхід розглядає професійне самовизначення як невід'ємний й істотний компонент професійного становлення особистості, поєднуючи стадіальну теорію Е. Гінцберга, концепцію «професійної зрілості» Д. Сьюпера, особистісно-діяльнісний підхід (Є. И. Головаха, Є. А. Климов, І. С. Кон, Н. С. Пряжников).

Поряд із цим, вивчення сучасного стану проблеми професійного самовизначення показало, що в літературі є велика різноманітність трактувань сутності даного явища, в основі яких лежать різні методологічні підстави: соціальний аспект (Є.А.Климов, І.С.Кон. Д. Сьюпер), особистісний аспект (М.Р.Гінзбург. Н.С.Пряжников), аспект формування життєвих перспектив і знаходження сенсів виконуваної діяльності (К.А. Абульханова-Славска, Є.І.Головаха, А.А.Кроник, З.І.Рябикін).

Виходячи з аналізу досліджень, присвячених проблемі самовизначення особистості, прийняте трактування самовизначення як складного тривалого процесу формування світогляду, як погляду на світ у цілому, як системи

переконань, що виражають відношення людини до світу, що проявляється через його приватні форми (особистісне, професійне, соціальне, рольове). Підкреслюється, що кожна з цих форм має свій зміст й особливості прояву, перебуваючи при цьому в тісному взаємозв'язку один з одним і становлячи єдине ціле - самовизначення особистості.

Вибір професії, або професійне самовизначення основа самоствердження людини в суспільстві, одне з головних рішень у житті. Вибір професії визначає: ким бути, до якої соціальної групи належати, де й з ким працювати, який стиль життя визначати.

Існують різні варіанти визначення поняття "вибір професії", однак всі вони містять думку, що професійне самовизначення це вибір, здійснюваний у результаті аналізу внутрішніх ресурсів суб'єкта, вибору професії й співвіднесення їх з вимогами професії. Зміст визначення висвітлює двобічність явища вибору професії: з одного боку, того, хто вибирає (суб'єкт вибору), з іншого боку - те, що вибирають (об'єкт вибору). І суб'єкт, і об'єкт мають величезну кількість характеристик, чим зумовлюється неоднозначність вибору професії.

Вибір професії - це процес, що складається з ряду етапів, кожному з яких відповідають свої визначення, соціальна ситуація, своє середовище й атмосфера, тривалість яких залежить від зовнішніх умов й індивідуальних особливостей суб'єкта вибору професії.

Професійне самовизначення розглядається як процес, що охоплює весь період професійної діяльності особистості: від виникнення професійних намірів до виходу з трудової діяльності. Отже, можна сказати, що процес професійного самовизначення пронизує весь життєвий шлях людини.

ЛІТЕРАТУРА // ЛИТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Берестова А.А. Професійна спрямованість у підготовці майбутніх фахівців // Проблеми освіти. Науково-метод. зб. – К.: Науково-метод. центр вищої освіти. – 2003. – Вип. 31. – С. 55-60.
2. Емельянова М. Особенности профессионального становления педагога // Дошкольное воспитание. – 2007. - № 1. – С. 104-107.

3. Костюк Т.С. Професійне самовизначення як фактор формування особистості. – К.: Рад. школа. – 1967. - № 3. – С. 17-18.